layer – a 19th – first half of the 20th-century layer with isolated finds, immediately below which lay brown clay – brown sandy clay loam sterile soil. In Area 1, 4 objects were discovered in the sterile soil (Fig. 1): a ditch, storage pits (Figs. 3–4), and a hearth, which contained 17th – first half of the 20th-century archaeological finds: household pottery (Fig. 6), glass artefact shards, isolated metal artefacts: 2 crosses, a knife blade, forged nails, a buckle (Fig. 5), and several 19th – first half of the 20th-century buttons. The soil sample from the hearth (Object 3) contained grains of wheat that were ^{14}C dated to 1664–1950. In Area 2, 16 objects were discovered in the sterile soil (Fig. 2): storage pits, a clearance cairn (Fig. 7), ditches, pits of indeterminant purpose (Fig. 10) with 16th – first half of the 20th-century archaeological finds: household pottery (Figs. 8–9) and isolated glass and metal artefact fragments. The soil sample from a storage pit (Object 6) contained grains of wheat that were ^{14}C dated to 1664–1950. Considering the number of discovered objects and their nature, it is possible to interpret the investigated part of the village site as a utility area on the village's edge. Based on the ^{14}C dates and discovered finds, it is possible to make the assumption that this part of the village site was most actively used (formed) during the 18th – early 19th centuries, its use ending in the first half of the 20th century.

Roma Songailaitė

Tyrimai Obelių dvaro sodyboje

2021 m. birželio–rugpjūčio mėnesiais sklypo savininko A. Lapinsko iniciatyva Obeliuose (Rokiškio r., Obelių sen.), Parko g. 7 sklype, šalia Obelių buvusios dvaro sodybos fragmentų teritorijos (UK 563), kurioje saugomi arklidė (UK 36185) ir kumetynas (UK 36186), buvo tęsiami archeologiniai tyrimai. Tyrimus rėmė RKM, Obelių bendruomenės centras, Obelių seniūnija. Obeliai pagal šiuo metu žinomus šaltinius pirmą kartą paminėti 1519 m. lapkričio 13 d. inventoriuje, iš kurio žinoma, kad valda priklausė didžiajam kunigaikščiui. Obelių miestelyje ir dvarvietėje archeologiniai

1 pav. XIX a. I pusės ledainės pamatų V kampas ir rūsys iš PR. R. Songailaitės nuotr.

Fig. 1. The W corner of the foundation of the former first half of the 19th-century manor icehouse and cellar, as seen from the SE.

2 pav. XIX a. I pusės ledainės pamatų fragmentas su užmūryta įėjimo anga iš ŠV. R. Songailaitės nuotr.

Fig. 2. Part of the first half of the 19th-century icehouse foundation with a bricked-up opening, as seen from the NW.

3 pav. XIX a. pabaigos – XX a. pradžios laiptai į buvusį rūsį iš PV. R. Songailaitės nuotr.

Fig. 3. The late 19th – early 20th-century cellar stairs, as seen from the SW.

tyrimai vykdyti 2020 m. Iškasti 5 šurfai (bendras 20 m² plotas), fiksuotas 0,8–1 m storio supiltas sluoksnis su XVII–XX a. radiniais, rūsio liekanos (*ATL 2020 metais*, 2021, p. 277–280).

2021 m. sklype vykdyti detalieji ir žvalgomieji tyrimai. Jų metu ištirtas bendras 48 m² plotas (detalieji tyrimai plote 1 – 40 m², žvalgomieji tyrimai šurfe 6 – 6 m², šurfe 7 – 2 m²). Šurfe 6 (4x1,5 m), tirtame sklypo PR pusėje, aptiktas nedatuoto griovio kraštas su supiltu molio sluoksniu ir akmenimis. Griovys apie 2 m pločio, iki 1,8 m gylio. Griovį užpylė sklypo savininkas XX a. 9 dešimtmetyje. 0,9–1,5 m storio supiltinėje žemėje rasta keletas XVII–XVIII a. radinių. Griovys yra kalvos PR pusėje, nuolydis iš ŠR pusės link Obelių ežero PV pusėje.

Šurfe 7 (2x1 m), tirtame ant sklypo PV ribos, kultūrinio sluoksnio neaptikta. Fiksuotas iki 50–65 cm storio supiltinis sluoksnis, kuriame aptikta keletas XVII a. II pusės – XX a. pabaigos radinių. Įžemis, žvyro sluoksnis, pasiektas 55–70 cm gylyje.

Sklypo viduryje, ant kalvelės, yra stovėjęs apie 9x8 m dydžio pastatas. Jo pamatai išlikę skirtinguose gyliuose. ŠV pusėje prie ūkinio pastato 12 m² tirtoje atodangoje pamatai dengiasi po velėna: aptiktas ir tirtas statinio kampas ir dviejų pamatų 0,8–1 m pločio, 2 m ilgio atkarpos (1 pav.). 2,3 m gylyje aptiktos rūsio grindys, grįstos raudonomis plytomis. Sluoksnyje virš grindų rasta moneta – Rusijos imperijos Aleksandro I 1811 m. 2 kapeikos. Pamatai kloti iš lauko akmenų, rišti kalkių skiediniu.

Prie gyvenamojo namo Š kampo atkasta ir tirta 3 m ilgio pamatų atkarpa. Apie 0,9–1 m pločio pamatai dengiasi 10 cm gylyje (2 pav.). Tiriant vidinę pamatų pusę išsiaiškinta, kad šioje vietoje taip pat buvęs rūsys, pamatuose matyti apie 80 cm durų anga, kuri užmūryta, o ties anga pamatų storis siekia 1,5 m. Giliau po anga dar tęsiasi griuvenos, matyt, suverstos į rūsį. Tarp griuvenų rasta dažyto kalkių tinko, plytų su cemento skiedinio likučiais, kas liudytų, kad tai paskutinės pastato rekonstrukcijos XX a. pradžioje liekanos.

2022 m. buvusio rūsio laiptų aplinkoje ištirtas 22 m² plotas (3 pav.). 1,6–1,8 m gylyje po supiltiniu griuvenų sluoksniu rasta apie 2,5 m ilgio, 60 cm pločio mūrinė sienutė. Jos PV pusėje yra užverstas rūsys, kurio grindys yra 3,4 m gylyje nuo esamo paviršiaus. Rūsys užverstas apysveikiais XVIII a. vidurio kokliais. Dėl tiriamo ploto 1 PV pusėje stovinčių elektros stulpų 1,4 m ruože rūsys atidengtas tik iki 2,7 m gylio. Užpiltiniuose sluoksniuose rasta daug XVII–XVIII a. keramikos dirbinių.

Iš aptiktos medžiagos galima manyti, kad XVII–XVIII a. sklype stovėjęs statinys buvęs iki XVIII a. pabaigos gyvenamas namas. Vėliau vykdant dvaro sodybos rekonstrukciją, pastatas tikriausiai perstatytas, XIX a. I pusėje įrengiant dvaro ledainę. Tai patvirtina ir atlikti architektūriniai mūro liekanų tyrimai (VšĮ „Architektūros tyrimų centras“). XX a. pradžioje ledainė rekonstruota ir joje veikiausiai įrengta koplyčia, apie kurią išlikę prisiminimai. Neaišku, kokia dalis ledainės rūsių išliko po rekonstrukcijos, tačiau žinoma, kad rūsiai dar naudoti I Pasaulinio karo metais. Nerasta duomenų, kada pastatas nugriautas. Savininko inicijuoti archeologiniai tyrimai buvo atliekami siekiant patikrinti informaciją apie rūsius bei išsiaiškinti jo sklype randamų XVII–XVIII a. keramikos dirbinių kilmę.

Atlikti archeologiniai ir architektūriniai tyrimai, rasta archeologinė medžiaga leidžia daryti prielaidą, kad Parko g. 7 sklypas XVII–XVIII a. pateko į senosios dvarvietės teritoriją. Norint tiksliau lokalizuoti senosios dvarvietės vietą, kalvą juosusių griovių sistemą ir bendrame dvarvietės kontekste įvertinti tyrimų medžiagą, reikia istorinių tyrimų ir platesnių archeologinių tyrimų, kad būtų galima patikslinti Obelių dvaro sodybos vertingąsias savybes. Tyrimų metu rasti radiniai perduoti RKM.

The Investigation at the Obeliai Manor Complex

In 2021, the investigation continued in the vicinity of the Obeliai Manor complex (Rokiškis District, NE Lithuania) with the excavation of a total of 48 m² at Parko St. 7. Architectural structures were discovered at 3 locations. It was determined that some of the discovered foundation remnants were from an icehouse built in the first half of the 19th century, reconstructed in the early 20th century, and used by the Russians during WWI (Figs. 1–3).

Ramūnas Šmigelskas,
Ignas Sadauskas

Jono Juozapo Tiškevičiaus rūmų Vilniuje aplinka

2021 m. rugpjūčio–rugsėjo mėnesiais atlikti detalieji tyrimai sklype Žygimantų g. 3, esančiame Jono Juozapo Tiškevičiaus rūmų aplinkoje, ir greta esančiame parke. Tirta vieta patenka į buvusią istorinę Radvilų rezidencijos Puškarnioje teritoriją. Tyrimų vieta nuo XV a. jau priklausė Radviloms ir įėjo į Lukiškių priemiesčio sudėtį. Nuo XVI a. teritorija aplink Šv. Jurgio bažnyčią ir karmelitų vienuolyną vadinta Puškarnia, nes joje nuo seno buvo liejamos patrankos ir gyveno įvairūs su tuo susiję amatininkai bei meistrai. Tuo metu į aplinkinę vietovę perkeltos karališkosios arklidės bei kiti didžiojo kunigaikščio dvarui priklausę ūkiniai pastatai. 1506 m. Švč. Mergelės Marijos Snieginės (Šv. Jurgio) bažnyčios ir karmelitų vienuolyno steigimo dokumentuose šioje vietoje minimas Jurgio Radvilos I dvaras. Jis taip pat paminėtas 1545–1548 m. Lietuvos didžiojo kunigaikščio Žygimanto Augusto karališkųjų